

Vlaams
Parlement

ingediend op **290** (2014-2015) – Nr. 3
8 april 2015 (2014-2015)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Koen Daniëls

over het Inschrijvingsdecreet

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen.

Vaste leden:

mevrouw Vera Celis, de heer Koen Daniëls, de dames Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels,
de heer Kris Van Dijck, mevrouw Miranda Van Eetvelde;
de heren Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, mevrouw Kathleen Helsen;
mevrouw Ann Brusseel, de heer Jo De Ro;
de dames Caroline Gennez, Tine Soens;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heer Peter Persyn, mevrouw Grete Remen, de heren Axel Ronse, Willy Segers,
de dames Ann Soete, Manuela Van Werde;
de dames Caroline Bastiaens, Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers;
de heren Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;
de dames Ingrid Lieten, Katia Segers;
mevrouw Elke Van den Brandt.

Toegevoegde leden:

mevrouw Barbara Bonte.

Documenten in het dossier:

290 (2014-2015) – Nr. 1 en 2: Verslagen van de hoorzitting

INHOUD

1. Toelichting door de heer Stefan Meeus	4
2. Toelichting door mevrouw Marieke Smeyers.....	6
3. Toelichting door mevrouw Sara De Meerleer.....	12
4. Vragen en bemerkingen van de heer Jo De Ro	15
5. Vragen en bemerkingen van de heer Jos De Meyer	15
6. Vragen en bemerkingen van de heer Koen Daniëls.....	15
7. Antwoorden van de heer Stefan Meeus	16
8. Antwoorden van mevrouw Marieke Smeyers	16
9. Antwoorden van mevrouw Sara De Meerleer	17
Gebruikte afkortingen	19

Bijlagen: zie [dossierpagina](http://www.vlaamsparlement.be/dossierpagina) op www.vlaamsparlement.be

Bijlage 1: Presentatie van de heer Stefan Meeus

Bijlage 2: Presentatie van mevrouw Marieke Smeyers

Bijlage 3: Presentatie van mevrouw Sara De Meerleer

De Commissie voor Onderwijs organiseerde in maart 2015 zes hoorzittingen over het Inschrijvingsdecreet. Tijdens de derde hoorzitting op 17 maart 2015 kwamen de heer Stefan Meeus, ervaringsdeskundige betreffende campusvoorrang, mevrouw Marieke Smeyers, medewerker bij het Departement Onderwijs en Vorming en mevrouw Sara De Meerleer, medewerker bij AgODi, aan bod. De drie bijhorende PowerPointpresentaties zijn als bijlage terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting door de heer Stefan Meeus

De heer *Stefan Meeus* spreekt als ervaringsdeskundige over het thema campusvoorrang. Hij werkt op het talencentrum van de Universiteit Gent. Hij woont in Gent en is vader van twee zonen, een in het zesde en een in het eerste leerjaar. Hij spreekt niet namens een bepaalde onderwijsorganisatie of ouderkoepel, maar namens een grote groep ouders in een vergelijkbare situatie.

Zijn fundamentele vraag is waarom een kind dat al jaren met plezier en met succes naar een bepaalde school gaat, niet de zekerheid mag krijgen dat het zijn schoolloopbaan op dezelfde school zal kunnen verderzetten. Hij vraagt zich ook af waarom het LOP mag beslissen dat een bepaald kind zijn plaats moet afstaan aan een ander kind.

Het decreet geeft een duidelijke omschrijving van het begrip campusschool. Dat is een school waarvan een of meerdere vestigingsplaatsen gelegen zijn binnen eenzelfde kadastraal perceel of verschillende aaneensluitende kadastrale percelen of die alleen gescheiden zijn door een weg. De school waar zijn kinderen naartoe gaan beantwoordt aan die definitie. Volgens het LOP Gent mag deze school zich echter niet gedragen als campusschool.

Zijn eigen situatie illustreert de problemen waar heel wat ouders mee geconfronteerd worden. De inschrijving van zijn oudste zoon in de instapklas in het Sint-Barbaracollege in Gent, in 2005, was een duidelijke keuze voor het pedagogisch project van een Jezuïetencollege waar het streven naar uitmuntendheid centraal staat. Het was ook een keuze voor een school waar hij tot het laatste jaar van het secundair onderwijs kon blijven, als hij zich daar goed voelde. Bovendien was het een school in de buurt van het werk van de ouders. Die keuze had onder meer te maken met de opvangmogelijkheden. Het gevolg was natuurlijk dat zijn kind vriendjes maakte in Gent, en niet in een school in de buurt van zijn huis, in Wondelgem. In de loop van het spel werden de spelregels echter veranderd. Hij zou zijn zoon opnieuw moeten inschrijven. De facto kwam dat neer op kamperen. De vorige jaren raakten alle leerlingen van de lagere school ingeschreven, maar niemand wilde een risico nemen. Hijzelf heeft het kamperen wat georganiseerd. Hij had, samen met een aantal andere ouders, een systeem opgezet om de schoolpoort in de gaten te houden, zodat men niet onnodig vroeg hoefde te beginnen met kamperen. Zo werd de campusvoorrang de facto gerealiseerd. De hele klasgroep kon mee naar het middelbaar. De goede sociale mix die al bestond in de basisschool, blijft dus bestaan. In de wachtrij stonden er schoonmaaksters en hooglelaars, werklozen en zaakvoerders.

Na de afschaffing van de campusvoorrang heeft hij naar de verschillende politieke partijen mails gestuurd waarin hij vroeg naar hun standpunt. Daarvoor was het net het goede moment, want dit gebeurde in de aanloop naar de verkiezingen van 2014. Hij gaat in op een aantal antwoorden dat hij heeft gekregen. Een argument was dat de ouders op die manier voor hun driejarige al een keuze maken voor de komende vijftien jaar. Hij is het daar niet mee eens. In de loop van de jaren moet namelijk nog blijken of het kind past bij de school en andersom. Een ander argument was dat campusvoorrang de ouders dwingt om van in het begin te kiezen voor een populaire campusschool, ten nadele van buurtscholen zonder secundaire

bovenbouw. Hij had nochtans de indruk dat de buurtscholen heel populair zijn. De meeste mensen vinden het leuk dat hun kinderen dichtbij huis naar school kunnen gaan. Wie bewust kiest voor de vermeende voordelen van een buurtschool of een lagere Freinetschool en vervolgens hetzelfde recht op inschrijving eist in de campusschool, die vraagt volgens hem niet-campusvoorrang. Zijn kind zou plaats moeten maken om een ander kind te laten inschuiven. Een ander argument was dat er een oncontroleerbaar aanzuigeffect zou ontstaan naar de campusschool en dat andere scholen zouden leeglopen. Hij begrijpt niet hoe dat mogelijk zou zijn in een tijd van capaciteitsproblemen. De capaciteit van de campusscholen zelf is trouwens ook beperkt. Hij beseft wel dat er een aanzuigeffect is. Hij is zelf naar die school geweest en toen al kwamen er kinderen van buiten Gent vanaf het vijfde leerjaar naar die school omdat de ouders wilden dat het kind de school al wat zou leren kennen. Het laatste argument was het meest steekhoudende. Het luidde dat leerlingen uit een basisschool die geen campusband hebben met een secundaire school, onder andere omdat ze gelegen is in een landelijk gebied, door het principe van de campusschool minder rechten hebben op het realiseren van optimale leer- en ontwikkelingskansen. Dat argument geldt echter alleen als er volgens de perceptie te weinig goede secundaire scholen zijn. Dat mag echter niet ten koste gaan van de kinderen die al jaren op die school zitten. Dan zou men vooral meer plaatsen moeten creëren.

Hij spreekt liever over een gegarandeerde schoolloopbaan dan over campusvoorrang. Dat betekent dat het kind, als alles goed gaat, zijn schoolloopbaan moet kunnen voltooien in een bepaalde school. In een dergelijke schoolloopbaan die tien jaar duurt, ontstaat er een vriendengroep. Er komen kinderen bij en er vallen kinderen weg. De kinderen gaan deel uitmaken van een gemeenschap waar ze zich thuis voelen. Als de kinderen in het zesde leerjaar horen dat ze misschien niet in dezelfde school kunnen blijven, dan leidt dat tot maandenlange stress. Die kinderen vragen zich af waarom ze weg moeten. Kinderen in andere basisscholen, zonder secundaire school, moeten natuurlijk ook van school veranderen, maar dat is een ander soort stress. Als er een capaciteitsprobleem is, moet men dat oplossen, maar niet op de rug van andere kinderen. Ouders moeten beseffen dat elke keuze consequenties heeft. Een keuze voor een wijk- of dorpschool heeft bepaalde consequenties en die moet men aanvaarden.

Het merkwaardige is dat er in Gent pas gekampeerd wordt sinds er inschrijvingsregels zijn. Toen er campusvoorrang was, werd er niet gekampeerd. Hij vindt het verdacht dat er voor sommige Gentse campusscholen niet gekampeerd wordt. Hij veronderstelt dat die zich niet aan de regels houden en dat de leerlingen van de campusschool sowieso ingeschreven geraken.

De voorrang voor een kind met een broer of een zus in dezelfde secundaire school is allicht ingevoerd opdat mensen niet tussen twee scholen zouden moeten pendelen met hun kinderen. Als zijn oudste zoon niet ingeschreven geraakt was in de secundaire school van de campus, dan had hij de jongste misschien ook van school moeten laten veranderen als hij niet wilde pendelen tussen twee scholen. De beslissingen van het LOP verschillen van streek tot streek. Dat doet hem denken aan de middeleeuwen, toen elke stad zijn eigen regels en wetten had.

Hij vindt dat de scholen als organisatoren van het onderwijs, autonoom moeten kunnen beslissen. Hij vraagt om respect, respect voor de keuze voor een pedagogisch project, of het nu gaat over een Jezuietenschool of een Steinerschool, respect voor de grondwettelijk verankerde vrije schoolkeuze en respect voor de kinderen.

2. Toelichting door mevrouw Marieke Smeyers

Mevrouw *Marieke Smeyers*, medewerker bij het Departement Onderwijs en Vorming, zal de historiek van het inschrijvingsrecht overlopen. Ze zal ook ingaan op de evaluatie van het implementatiejaar van het huidige Inschrijvingsdecreet, dat dateert van eind 2013. Als leidraad hanteert ze de elementen in de beleidsnota rond de ontwikkeling van het nieuwe inschrijvingsrecht, namelijk een vereenvoudiging en een maximalisering van de vrije schoolkeuze.

In een inschrijvingsbeleid zijn er drie actoren. Als de focus ligt bij de ouder, dan is er vrije schoolkeuze. Als de focus ligt bij de scholen, dan is er een toelatingsbeleid. Als de overheid het inschrijvingsbeleid en de schoolkeuze stuurt, dan is er een toewijzingsbeleid. Ze zal proberen om de bewegingen tussen deze drie actoren in de historiek van het inschrijvingsbeleid te duiden.

De basis voor de vrijheid van schoolkeuze is artikel 24, §1, van de Belgische Grondwet. Het onderwijs is vrij en de gemeenschap waarborgt de keuzevrijheid van de ouders. Bij de grondwetsherziening van 1988 is dat ingevuld als een actieve vrijheid van onderwijs, dus als het recht om onderwijs in te richten. Daarnaast was er ook een passieve vrijheid van onderwijs, namelijk de vrije schoolkeuze van ouders. Op dat moment is de vrije schoolkeuze ingevuld als het recht om te kiezen tussen confessioneel of niet-confessioneel onderwijs. Bij de invoering van het decreet Basisonderwijs in 1997 werd er nog een onderscheid gemaakt tussen het vrij gesubsidieerd en het officieel onderwijs. Het vrij onderwijs had meer marge om leerlingen te weigeren dan het officieel onderwijs. Daarbij moest het wel een aantal regels respecteren. Het mocht ook niet gaan om discriminatie. Eigenlijk was de vrije schoolkeuze op dat ogenblik al grondwettelijk verankerd. Omwille van de actieve vrijheid van onderwijs was er de facto ook nog een toelatingsbeleid voor een bepaald segment van het onderwijsveld.

Tot 2002 bestond er een inschrijvingspraktijk waarbij kinderen soms al werden ingeschreven van vóór hun geboorte waardoor populaire scholen soms al jaren van tevoren volzet waren. In de praktijk werd er dus een selectief toelatingsbeleid of een ontradingsbeleid gevoerd. Daarvoor was er ook een decretale basis. Daardoor ontstond er een segregatieproblematiek of werd de bestaande segregatieproblematiek versterkt.

Doorheen de jaren is de diversiteit echter sterk toegenomen. Sommige scholen hebben de anderstalige leerlingen aanvankelijk heel bewust doorgestuurd. Er waren ook scholen die anderstalige leerlingen doorstuurden naar scholen die daar meer ervaring mee hadden. Men moet voorzichtig zijn met naar praktijken van toen te kijken met de bril van vandaag. Er was marge voor een selectief toelatingsbeleid. Er waren echter ook duidelijke gevallen van discriminatie. Het resultaat van beide was echter hetzelfde: de segregatie nam toe.

In 2002 is het GOK-decreet van kracht geworden. Dat decreet streefde naar optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen, naar het vermijden van discriminatie, uitsluiting en segregatie en naar het bevorderen van sociale cohesie. Dat zijn vandaag ook de uitgangspunten van het inschrijvingsrecht. Het GOK-decreet impliceerde ook een breed ondersteuningsbeleid en de oprichting van de LOP's en van de Commissie inzake Leerlingenrechten.

Het inschrijvingsrecht was een belangrijke pijler van het GOK-decreet. Het meest fundamentele punt van het inschrijvingsrecht binnen het GOK-decreet was dat de chronologie in het inschrijvingsrecht geïntroduceerd werd, als operationalisering van het uitgangspunt non-discriminatie. Toen werd er ook beslist dat een inschrijving ten vroegste mogelijk is in het voorafgaande schooljaar. Door de bestaande inschrijvingspraktijken kwamen bepaalde ouders namelijk per definitie

te laat. De ouder moet zich wel akkoord verklaren met het pedagogisch project en met het schoolreglement. Als de ouder aan die toelatingsvoorwaarde voldoet, dan moet de leerling worden ingeschreven zolang er plaats is. Dat is geen toelatingsbeleid, want het is de ouder die beslist. In 2002 werd in het decreet ook ingeschreven dat scholen waarvan het aandeel anderstaligen minstens 10 percent boven het omgevingsgemiddelde ligt, anderstalige leerlingen kunnen doorverwijzen. Dat was een poging om de segregatie tegen te gaan.

Vanaf 2004 werden er correcties op de chronologie ingevoerd, al bleef de chronologie het basisprincipe. In 2004 is de voorrang voor broers en zussen geïntroduceerd. Zo wilde men voorkomen dat ouders met hun kinderen naar verschillende scholen zouden moeten gaan. Voor die voorrang is er tot op vandaag een heel groot draagvlak.

In 2005 is de voorrang voor Nederlandstaligen in Brussel geïntroduceerd. Als de ouders op eer verklaarden dat de thuistaal Nederlands was, behoorden ze tot de voorrangsgroep voor Nederlandstaligen. De doorverwijzingsmogelijkheid werd vervangen door de mogelijkheid om een voorrangperiode te organiseren voor GOK-leerlingen of voor niet-GOK-leerlingen. Als het aandeel GOK-leerlingen 10 percent boven het omgevingsgemiddelde lag, mochten de scholen een voorrangperiode voor niet-GOK-leerlingen inrichten. Alle scholen mochten een voorrangperiode inrichten voor GOK-leerlingen. Op dat ogenblik kregen de GOK-indicatoren dus voor het eerst een rol binnen het inschrijvingsrecht.

Door de jaren ontstond er opnieuw een wijzigende context. Door de toenemende capaciteitsdruk ontstonden er steeds meer kampeertoestanden voor de scholen. Die zijn eigenlijk het gevolg van de keuze voor chronologie als basisprincipe. In 2008 werd er dan een decretale mogelijkheid geboden om gedurende twee jaar te experimenteren met andere aanmeldingsprocedures. Alle kandidaten worden opgelijst en geordend op basis van vrij te kiezen, objectieve criteria. Er konden dus geen criteria worden gebruikt waardoor leerlingen per definitie van de lijst zouden vallen. Het is de bedoeling dat de gunstig gerangschikte leerlingen worden toegewezen zolang er plaats is en dat de anderen op een weigeringslijst terechtkomen. Na twee jaar werd die experimenteerperiode verlengd. Op dat moment werd er wel gekozen voor een aantal ordeningscriteria voor het basisonderwijs enerzijds en voor het secundair onderwijs anderzijds.

Vanaf 2010 werd er een nieuwe definitie gehanteerd voor de voorrangsgroep Nederlandstaligen in Brussel. De verklaring op eer was in 2008 al gewijzigd van een verklaring op eer over de thuistaal naar een verklaring op eer dat de leerling met minstens één gezinslid Nederlands sprak. Vanaf 2010 ging het over leerlingen met minstens één ouder met voldoende kennis van het Nederlands. De cesuur daar lag op het niveau B1 van het erkend Europees referentiekader voor talen. Dat kon men aantonen met een diploma van het Nederlandstalige onderwijs of met een attest dat de kennis van de Nederlandse taal aantoonde. Tegelijkertijd werd het voorrangsperscentage voor de Nederlandstaligen in Brussel decretaal verhoogd naar minstens 55 percent.

In 2011 werd dan een aanloop genomen naar een nieuw Inschrijvingsdecreet. Daarbij probeerde men te dereguleren waar mogelijk. Het is niet de bedoeling om een school met een dreigend leerlingentekort te doen instappen in een dynamiek die gecreëerd is binnen een stedelijke context met een capaciteits- en segregatieproblematiek. Behalve ruimte voor lokale invulling is er ook aandacht voor de transparantie voor alle belanghebbenden. De ouders moeten goed weten wanneer en waar ze moeten inschrijven en hoeveel plaatsen er zijn. Waar nodig moet men de sociale mix stimuleren. Dan gaat het over de LOP-gebieden, die per definitie een aanzienlijk aandeel kansarme leerlingen tellen, en over scholen die gebruikmaken van een aanmeldingsprocedure en die mogelijk te maken hebben met een segre-

gatieproblematiek. Het was ook de bedoeling om een decreetale basis te bieden aan de aanmeldingsprocedures.

In 2012 is het nieuwe Inschrijvingsdecreet van kracht gegaan, met een aantal nieuwe uitgangspunten. Voor de bescherming van de gelijke inschrijvings- en onderwijskansen van Nederlandstaligen in Brussel werd er voorheen een voorrangperiode gehanteerd. Dat werd verankerd als een uitgangspunt van het Inschrijvingsdecreet. Waar het gaat over de ontwikkeling van optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen, wordt daar in het decreet van 2012 aan toegevoegd dat dit voor het basisonderwijs in de mate van het mogelijke in een school in de buurt dient te zijn. Ook het bevorderen van sociale cohesie en van sociale mix werd toen toegevoegd aan de uitgangspunten.

Een belangrijke wijziging was de capaciteitsbepaling vóór de start van de inschrijvingen. Dat kon dan als basis dienen voor de transparante communicatie naar alle belanghebbenden, voor de dubbele contingentering en voor de weigeringen. De kinderen van het personeel vormen een nieuwe voorrangsgroep, zowel voor het basisonderwijs als voor het secundair onderwijs. De campusvoorrang is ingeschreven in het decreet voor de overgang van basis- naar secundair onderwijs, mits de goedkeuring door de beide LOP's in de regio. De startdata en de duur van de inschrijvingsperiodes werden bepaald. Ten slotte werd er een decretaal kader gecreëerd voor de aanmeldingsprocedures. Er werd een aantal ordeningscriteria opgelijst, met ruimte voor lokale keuzes. Bij een centrale aanmeldingsprocedure moet men per definitie een toewijzing krijgen aan de school van de hoogste keuze waarvoor de leerling een ticket krijgt. De initiatiefnemers leggen aan de Commissie inzake Leerlingenrechten een dossier voor over de organisatie van de aanmeldingsprocedure.

Men stelde echter vast dat de vrijblijvende voorrangperiode voor GOK- en niet-GOK-leerlingen beperkt werd gebruikt. Daarom werd er gekozen voor een nieuw en niet-vrijblijvend instrument voor het bevorderen van de sociale mix, namelijk de dubbele contingentering. Deze was verplicht in LOP-gebied en als er een aanmeldingsprocedure wordt gehanteerd. Tegelijkertijd is het criterium thuistaal niet-Nederlands geschrapt als indicator voor het inschrijvingsrecht.

Na het eerste implementatiejaar werd het decreet geëvalueerd. Op basis daarvan werd een aantal technische aanpassingen doorgevoerd. Behalve over capaciteit moest er nu ook worden gecommuniceerd over de vrije plaatsen. Dat is voor de ouders namelijk de belangrijkste informatie. Voor de hogere jaren van het secundair onderwijs is men overgestapt van een capaciteitsbepaling naar een volzetverklaring. De verplichting tot dubbele contingentering is in het basisonderwijs beperkt tot de instroomjaren, zijnde de instapklas, de eerste kleuterklas en het eerste leerjaar. De indicatoren voor trekkende bevolking en thuislozen zijn geschrapt. Van de vijf oorspronkelijke indicatoren bleven er dus nog twee overeind. Voor de voorrangsgroep Nederlandstaligen in Brussel werd het vereiste taalniveau opgetrokken van B1 naar B2.

Eigenlijk heeft het inschrijvingsrecht doorheen de jaren de vrije schoolkeuze sterker centraal gesteld en gestroomlijnd binnen de wijzigende context. De Grondwet maakte eigenlijk al de vrije schoolkeuze mogelijk. De facto was er echter ook een toelatingsbeleid. Om segregatie tegen te gaan heeft men er binnen het GOK-beleid voor gekozen om de vrije schoolkeuze als basis te nemen voor het inschrijvingsrecht. Elk kind dat aan de aanmeldingsvoorwaarden voldoet, moet ingeschreven worden zolang er plaats is, op voorwaarde dat de ouders het pedagogisch project en het schoolreglement onderschrijven.

Door de toenemende capaciteitsdruk werd de vrije schoolkeuze de facto beperkt door de vrije schoolkeuze van andere ouders. De bijkomende regelgeving had

eigenlijk altijd de intentie om de vrije schoolkeuze, die de basis vormt van het inschrijvingsrecht, te stroomlijnen. Dat gebeurde dan in functie van een objectieve en eerlijke verdeling van de schaarste. Daarbij werd ook rekening gehouden met de brede maatschappelijke doelstellingen van het inschrijvingsrecht en van het GOK-decreet, onder meer het vermijden van de segregatie.

In 2013 werden de stakeholders bevraagd over hun ervaringen met de implementatie van het nieuwe Inschrijvingsdecreet. Op dat ogenblik was het natuurlijk nog te vroeg voor een evaluatie ten gronde of voor een evaluatie van de effecten. De wijzigingen in 2014 via OD XXIV waren het gevolg van deze evaluatie.

De spreekster gaat in op de algemene lijnen van deze evaluatie. Ten eerste bleek er een breed draagvlak te zijn voor alle doelstellingen. Ongeveer alle actoren hebben gezegd dat ze de doelstellingen van het inschrijvingsrecht onderschrijven. Er zijn echter verschillen in de evaluatie van de operationalisering van die doelstellingen. Een veel gehoorde bedenking is dat het inschrijvingsrecht complex en omvangrijk is.

De capaciteitsproblematiek doorkruist de evaluatie van het inschrijvingsrecht. De betrokken actoren kunnen niet goed uitmaken of bepaalde problemen het gevolg zijn van het inschrijvingsrecht dan wel van de capaciteitsproblematiek. Het Inschrijvingsdecreet, met een duidelijke focus op de vrije schoolkeuze van alle ouders, werd wel gezien als een stap vooruit bij het realiseren van een objectief inschrijvingsbeleid. Inzake de feedback bleken er grote verschillen te zijn tussen het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Daarom werd er gevraagd om beide te bekijken vanuit hun eigen dynamiek.

Veel stakeholders zagen de complexiteit als een knelpunt. Die complexiteit is echter het gevolg van een keuze voor deregulering en voor lokale invulling. Er zijn grote verschillen tussen de contexten en daardoor kunnen er ook veel verschillende keuzes worden gemaakt, zelfs binnen een regio. De ouders moeten vooral op de hoogte zijn van het inschrijvingsbeleid dat van toepassing is in de scholen waar ze zich willen inschrijven. Ze hoeven dus niet alles te weten.

Het onderscheid tussen LOP- en niet-LOP-gebied, dat als een rode draad door het inschrijvingsrecht loopt, wordt niet altijd als relevant ervaren. Er zijn namelijk contexten met of zonder capaciteitsdruk en er zijn aanmeldende en niet-aanmeldende scholen. Het onderscheid tussen LOP- en niet-LOP-gebied verhoogt ook de complexiteit, voornamelijk in de aangrenzende gebieden.

Er is een breed draagvlak voor de voorrang die in 2012 geïntroduceerd werd voor kinderen van het personeel. De feedback over de campusvoorrang is gemengd. Over het algemeen kan men vaststellen dat de druk op de capaciteit de vraag doet rijzen naar bijkomende voorrangsgroepen en bijkomende overcapaciteitsgroepen. Inzake de voorrangs- en inschrijvingsperiodes geldt de lokale autonomie. Dat leidt tot grote verschillen. Daar waar men zich heeft uitgesproken over de startdata van de inschrijvingen wordt er vooral gevraagd om die later in het schooljaar te organiseren.

Het feit dat men de volgorde op de weigeringslijst langer moet respecteren, in de praktijk tot de vijfde schooldag van oktober en voor de instapklas gedurende het hele schooljaar, leidt in de praktijk tot meer in- en uitschrijvingen. De ouders van de kinderen die bovenaan de wachtlijst staan, worden namelijk gecontacteerd als er een plaats vrijkomt. Deze carrousel werd omschreven als een groot probleem. Dat heeft te maken met het respecteren van de weigeringslijst en met de dubbele inschrijvingen. Het respect voor de vrije schoolkeuze is dan weer belangrijk om een draagvlak te creëren voor de aanmeldingsprocedures.

Inzake de sociale mix is er in het decreet van 2012 een belangrijke wijziging gebeurd. Binnen het streven naar sociale mix en sociale cohesie dient men een onderscheid te maken tussen de doelstelling, de dubbele contingentering als techniek en de operationalisering van de indicatoren die de techniek van de dubbele contingentering moeten voeden.

De doelstelling wordt door nagenoeg iedereen onderschreven. Dat draagvlak heeft echter vooral te maken met het vermijden van verdere segregatie, veeleer dan met een streven naar sociale mix als een doelstelling voor alle scholen. Het streven naar een sociale mix wordt in de praktijk vooral gezien als het aantrekken van meer kansrijke leerlingen. Een school die een grotere instroom krijgt van kansarme leerlingen, beschouwt dit bijna per definitie als een negatief effect op de sociale mix, zelfs als de school daardoor evolueert naar het omgevingsgemiddelde.

De dubbele contingentering als instrument bevat eigenlijk twee elementen. Alle scholen in LOP-gebied en alle aanmeldende scholen zijn verplicht om de dubbele contingentering effectief toe te passen. Het draagvlak voor dit element was groter dan verwacht. Daarnaast was er de gelijktijdige voorrangperiode waarbij er wordt gestreefd naar een vooraf afgesproken samenstelling. Op dat vlak is het draagvlak minder groot. Veel scholen zeggen dat ze inspanningen willen doen voor het realiseren van een sociale mix, maar dat betekent nog niet dat ze ernaar streven een weerspiegeling te worden van de buurt.

De effecten van de dubbele contingentering werden niet opgenomen in de evaluatie van 2013 omdat het daarvoor nog te vroeg was. Tijdens de hoorzittingen van de voorbije weken hebben sommige sprekers het gehad over positieve maar bescheiden effecten. Er waren voorstanders van een algemene toepassing van de techniek van de dubbele contingentering in alle scholen, maar ook voorstanders van een volledige afschaffing. Het draagvlak voor de dubbele contingentering is groter bij scholen met een aanmeldingsprocedure. Er blijkt nood te zijn aan flankerende acties rond het begeleiden van schoolkeuzeprocessen, zowel bij kansarme als bij kansrijke ouders.

Het effect van de dubbele contingentering wordt anders ervaren naargelang de operationalisering van de indicatoren. Op dat vlak is er zeker ruimte voor verbetering. Op dit ogenblik werkt men nog met twee van de vijf indicatoren die opgenomen waren in het GOK-decreet van 2002. Misschien moet men echter gewoon vertrekken vanuit de gewenste sociale mix of vanuit hetgeen men verwacht van de sociale mix, om dan van daaruit te zoeken naar de juiste indicatoren.

Decretaal waren er twee mogelijke redenen om een aanmeldingsprocedure op te starten: de capaciteitsdruk en het streven naar een sociale mix. De capaciteitsdruk is voor de scholen duidelijk de belangrijkste reden om te starten met een aanmeldingsprocedure. Dat geldt zowel voor individuele scholen als voor scholen binnen een centrale aanmeldingsprocedure. Het criterium afstand is voor de gemeenten in de rand van de grootsteden een belangrijk instrument gebleken om de scholen toe te laten om buurtscholen te blijven.

Een belangrijke drempel voor scholen om te starten met aanmelden was blijkbaar de indiening van de aanmeldingsdossiers. Er is duidelijk vraag naar een centraal ondersteund aanmeldingssysteem. Er wordt ook gevraagd naar een koppeling met Discimus. Zo wil men de planlast beperken. De kostprijs van de ontwikkeling van het aanmeldingssysteem, en van de aanpassing ervan aan de decretale wijzigingen, is eveneens een knelpunt.

De manier waarop de voorrang voor Nederlandstaligen in Brussel geoperationaliseerd werd, werd gezien als een positief signaal. Dat vergt namelijk een positief engagement van de ouders ten aanzien van de onderwijstaal. Men wordt immers

gevraagd om hun kennis van het Nederlands te bewijzen. Er is echter nog een probleem voor de leerlingen die uit het Nederlandstalige basisonderwijs komen en die niet behoren tot die voorrangsgroep voor het secundair onderwijs. De uitgangspunten en de doelstellingen voor Brussel interfereren bijzonder sterk met elkaar. Elke wijziging heeft onmiddellijk een impact op alle andere evenwichten die men probeert te bewaken. De conclusie van de evaluatie was dat er een fundamentele discussie nodig is over de rol en de toekomst van het Nederlandstalige onderwijs in Brussel.

Een vaak terugkerende opmerking is dat het inschrijvingsrecht te weinig rekening houdt met de eigenheid van het buitengewoon onderwijs. Men zou rekening moeten houden met het traject dat ouders doorlopen bij de overstap van het gewoon naar het buitengewoon onderwijs. Het onderwijs, de zorgvraag en het zorgaanbod moeten op elkaar worden afgestemd. Op dat vlak heeft de beleidsnota een duidelijke keuze gemaakt. Er zal een eigen inschrijvingsrecht voor het buitengewoon onderwijs worden ontwikkeld.

Het probleem van de dubbele inschrijvingen dat door verschillende actoren werd aangekaart tijdens de evaluatie, vergt een dringende oplossing. Dubbele inschrijvingen vormen een probleem als een dubbel ingeschreven leerling een plaats inneemt van een leerling die nog geen plaats heeft of die in een school van lagere keuze zit en eigenlijk aan bod had kunnen komen in een school van hogere keuze. Ze vormen ook een probleem als ze het instapmoment of de start van het schooljaar doorkruisen en een carrousel veroorzaken tijdens het schooljaar. In het basisonderwijs zijn de dubbele inschrijvingen ook problematischer dan in het secundair onderwijs. Dat heeft te maken met de structuur van het secundair onderwijs, maar ook met de scherpere capaciteitsdruk in het basisonderwijs. De oplossing die meestal naar voren wordt geschoven is een automatische schrapping van de eerdere inschrijving bij een inschrijving in een nieuwe school. Deze oplossing is echter minder eenvoudig dan ze lijkt. Vooreerst dient men te beschikken over een sluitend administratief systeem. Een leerling die ten onrechte wordt uitgeschreven dreigt namelijk zonder school te vallen. Bovendien zijn dubbele inschrijvingen soms ook wenselijk, bijvoorbeeld bij verhuizingen, wanneer leerlingen nog niet weten of ze kiezen voor 1A of voor 1B, en of ze de overstap naar het buitengewoon onderwijs zullen maken. Als dubbele inschrijvingen decretaal onmogelijk worden gemaakt, dan komen ook de uitschrijvingen automatisch terecht in het Inschrijvingsdecreet. Die zullen dan automatisch ook een voorwerp worden van klachten bij de Commissie inzake Leerlingenrechten. Vandaag verklaart de commissie zich daarvoor niet bevoegd.

De verschuiving van het onderscheid tussen LOP-gebied en niet-LOP-gebied naar gebieden met en zonder capaciteitsdruk is een belangrijk element met het oog op een nieuw inschrijvingsrecht. Bij de operationalisering blijkt het verschil tussen aanmelden en niet aanmelden namelijk nog relevanter. Daarnaast komen er steeds meer signalen om het inschrijvingsrecht te bekijken vanuit de eigen dynamieken van het basis- en het secundair onderwijs. Eenzelfde opmerking geldt voor het gewoon en het buitengewoon onderwijs. De vraag naar vereenvoudiging botst af en toe met de vraag naar ruimte voor lokale invulling, al worden beide vragen vaak door dezelfde actoren gesteld. De belangrijkste vraag rond de sociale mix is wat men daarmee wil bereiken. Als men op die vraag een antwoord heeft gevonden, dan kan men nagaan op welke scholen men zich wil concentreren, hoe men dat wil aanpakken en waar de cesuur wordt gelegd voor de indicatoren. Voor het volledige evaluatierapport verwijst ze naar de [link](#).

Ze merkt nog op dat de administratie contact heeft met een aantal experts. De aandachtspunten die deze experts aanleveren, zullen aan de commissie worden bezorgd.

3. Toelichting door mevrouw Sara De Meerleer

Mevrouw *Sara De Meerleer* merkt op dat AgODi de voorbije jaren een belangrijke rol heeft gespeeld bij de implementatie van het inschrijvingsrecht. Het agentschap heeft talrijke vragen over het inschrijvingsrecht beantwoord, afkomstig van ouders en van scholen. AgODi geeft de opleiding voor schoolsecretariaten, heeft het secretariaat verzorgd van de Commissie inzake Leerlingenrechten, en ondersteunt de LOP's en de voorzitters, in het bijzonder de dertig LOP-deskundigen.

Vanuit die ervaringen heeft AgODi een aantal vaststellingen geformuleerd. Vooreerst stelde het agentschap vast dat engagement sterker is dan regelgeving. De inschrijvingen in de scholen zijn niet alleen gebeurd onder externe druk, omdat het moet omwille van de regelgeving. De scholen heten de leerlingen welkom, vanuit de overtuiging dat ze recht hebben op een inschrijving in de school van hun keuze.

In verschillende regio's werden er engagementen aangegaan die veel verder gaan dan wat de regelgeving voorschrijft. Na een uitsluiting moeten leerlingen vaak in de loop van een schooljaar op zoek naar een nieuwe school. Dit zorgt vaak voor problemen om de leerlingen ingeschreven te krijgen. In verschillende regio's is er bijvoorbeeld een engagement om maandelijks samen te komen, over de netten heen, met de CLB's erbij, om die leerlingen toe te leiden naar een nieuwe school. In een aantal niet-LOP-regio's is er dan weer een netoverschrijdend overleg over het inschrijvingsbeleid. Daarbij worden er afspraken gemaakt over de inschrijvingsperiode en over een gezamenlijke aanmeldingsprocedure. De nieuwe regelgeving moet zeker ruimte blijven bieden voor dergelijke engagementen.

Een tweede vaststelling betreft de diversiteit van de realiteit. De bepalingen van het inschrijvingsrecht moeten heel verschillende situaties kunnen vatten.

Er zijn regio's met capaciteitsproblemen en regio's zonder capaciteitsproblemen. Binnen de regio's zonder capaciteitsproblemen zijn er al dan niet individuele scholen die kampen met een capaciteitsdruk.

Er is ook een belangrijk verschil tussen het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Dat heeft te maken met de verschillen inzake organisatievormen, toelatingsvoorwaarden, rekruteringsgebieden en de dynamiek van attestering. Binnen het onderwijsveld wordt vaak opgemerkt dat het inschrijvingsrecht gemaakt is op maat van het gewoon basisonderwijs. Weliswaar zijn er steeds aanpassingen gebeurd voor het secundair onderwijs. Er is een verschil in de inschrijfperiodes, en het secundair onderwijs kan werken met volzet verklaren. Ondanks de verschillen krijgen beiden hetzelfde instrument opgelegd vanuit de regelgeving om werk te maken van de sociale mix, de dubbele contingentering. Het instrument van de dubbele contingentering geldt alleen voor het eerste jaar van de eerste graad van het secundair onderwijs. Nooit is er ten gronde vertrokken van de eigenheid van het secundair onderwijs. Het nieuwe inschrijvingsrecht moet de proef van de verschillende situaties in het onderwijsveld kunnen doorstaan.

Een derde vaststelling betreft de complexiteit van de realiteit.

In het secundair onderwijs krijgt men bijvoorbeeld te maken met de onvoorspelbaarheid van de leerlingenstromen. De instroom in het eerste jaar van de tweede graad heeft te maken met verschillende bewegingen: de doorstroom van de leerlingen uit het tweede jaar, de verschillende studiekeuzes en de zittenblijvers. Daarnaast zijn er situaties waarbij scholen wel plaats hebben in hun klassen voor twintig leerlingen, maar niet in de refter of op de speelplaats, ook niet als ze werken met shiften. Een ander probleem heeft te maken met de huidige periode, waarin de inschrijvingen voor het volgende schooljaar al volop lopen, hoewel er

ook nog inschrijvingen gebeuren voor het lopende schooljaar, bijvoorbeeld in de instapklas van het kleuteronderwijs.

De uitdaging is dan ook om regelgeving te maken die desgewenst ook kan toegepast worden in deze complexere situaties, zonder zelf complex te worden. Bij het schrijven van regelgeving, mag men de complexiteit van de realiteit niet uit het oog verliezen.

Een vierde vaststelling houdt verband met de verschillende belangen. De realiteit krijgt vorm door de inbreng van verschillende actoren en stakeholders met soms tegenstrijdige belangen: scholen, ouders en leerlingen.

Er kunnen tegenstrijdige belangen zijn binnen de groep van de ouders. De ouders wier kind al ingeschreven is, zijn vaak geen voorstander van grote klassen. De ouders wier kind geweigerd is, vragen een capaciteitsverhoging van diezelfde school zodat hun kind toch nog kan worden opgenomen in de klas. Als de capaciteitsdruk toeneemt, worden de spanningen tussen de verschillende groepen meer uitgesproken. Dan is er bijvoorbeeld een toenemende vraag naar het opnemen van voorrangsgroepen in de regelgeving. De nieuwe regelgeving zal een evenwicht moeten vinden tussen de verschillende actoren.

De vijfde vaststelling betreft het incrementele karakter van de regelgeving.

De historiek van het inschrijvingsrecht toont aan dat nieuwe regels vaak werden gecreëerd naar aanleiding van de vaststelling dat bepaalde situaties nog onvoldoende zijn gevat door de regelgeving. Dit geldt bijvoorbeeld voor de toenemende regels inzake capaciteit. In 2002 is men gestart met de omschrijving "materiële omstandigheden die de veiligheid van de leerling in het gedrang brengen". Vanaf 2005 was er sprake van "materiële omstandigheden waardoor de capaciteit overschreden wordt". Nu verwijst de term capaciteit naar het maximum aantal leerlingen per niveau. Aanvankelijk was het bepalen van de capaciteit alleen van belang als voorwaarde om leerlingen te kunnen weigeren. In 2012 heeft men gekozen voor een verplichting om de capaciteit vooraf te bepalen en wordt ook een onderscheid gemaakt tussen verplichte en facultatieve niveaus van capaciteitsbepaling. Parallel ontstond er ook regelgeving rond de overcapaciteitsgroepen. Dat zijn leerlingen die toch mogen worden ingeschreven, ook al zijn er eerder al leerlingen geweigerd. In 2005 waren er vier groepen: anderstalige nieuwkomers, leerlingen die geplaatst zijn, leerlingen van het buitengewoon onderwijs die verblijven in een voorziening verbonden aan een school en oetc-leerlingen. Nu tellen we zeven overcapaciteitsgroepen. De lijst is nog niet volledig. AgODi ontvangt jaarlijks tal van weliswaar bijzonder gerechtvaardigde vragen van ouders die menen aanspraak te moeten kunnen maken op een overcapaciteitsplaats, bijvoorbeeld omwille van medische redenen of een terugkeer vanuit het buitenland naar Vlaanderen.

De wijzigingen aan de regelgeving werden vaak doorgevoerd op vraag van het veld. Men is bijvoorbeeld ingegaan op de vraag naar meer autonomie op het lokale niveau. Tegelijk zijn er vanuit datzelfde veld ook klachten over de frequente wijzigingen van de regelgeving, en is er ook vraag naar een vereenvoudiging. Het is dan ook de uitdaging om binnen een vernieuwd inschrijvingsrecht te komen tot een stabiele regelgeving waar niet om de haverklap aan gesleuteld moet worden. Een zesde vaststelling heeft te maken met de implementatie van het inschrijvingsrecht.

De scholen hebben een waaier aan mogelijkheden om een inschrijvingsbeleid op maat uit te tekenen. Door het grote aantal regels slagen de scholen er echter niet in om de beschikbare beleidsruimte te benutten.

Bovendien zijn de regels ook vrij complex. Dat wordt duidelijk geïllustreerd door de vervangingsregels bij de toepassing van de dubbele contingentering. AgODi heeft, in overleg met de softwareleveranciers, onderzocht of de vervangingsregels kunnen worden geïntegreerd in de softwarepakketten voor de inschrijvingsregisters. Dat proces verloopt bijzonder stroef. Het is complexe regelgeving, en aan de programmatie van de vervangingsregels is een kostprijs verbonden. Daarbij moet men ook rekening houden met de frequente wijzigingen van de regelgeving.

Het is de bedoeling van het inschrijvingsrecht om ook transparantie te creëren. De scholen zijn verplicht om hun capaciteit en hun aantal vrije plaatsen bekend te maken. Het realiseren van die transparantie is niet zo evident omdat het scholenlandschap zelf niet altijd transparant is. Daarbij dient men rekening te houden met de instellingsnummers, de administratieve organisatie van de scholen en de perceptie van de scholen. De scholen bepalen hun capaciteit ook op uiteenlopende manieren.

Goede regelgeving moet ook uitvoerbaar zijn. Door de problemen met de indicatoren schooltoelage en opleidingsniveau van de moeder komt de haalbaarheid van de operationalisering onder druk te staan. Ouders en scholen hebben duidelijk nood aan een ondersteunende infrastructuur. Als men binnen het nieuwe regelgevende kader nog zou kiezen voor het werken met indicatoren, dan zou men de bewijslast niet bij de ouders mogen leggen. Men moet zoveel mogelijk op zoek gaan naar indicatoren die gegenereerd kunnen worden op basis van databanken. De gevraagde koppeling van de aanmeldingssystemen met Discimus vergt echter ook een financieel engagement.

De zevende vaststelling betreft de handhaving van de regels.

Engagement is sterker dan regelgeving. De scholen schrijven de leerlingen in omdat ze dat echt willen, niet omdat het moet. Ze zijn ervan overtuigd dat deze leerlingen recht hebben op inschrijving in deze school. De afdwingbaarheid van het recht op inschrijving is echter het sluitstuk van de hele regelgeving. De huidige regelgeving voorziet dat AgODi het verloop van de inschrijvingen kan controleren. Enkele jaren geleden heeft zijzelf, samen met een collega, het verloop van de inschrijvingen in twee scholen in een bepaald schooljaar proberen te reconstrueren. Dat was geen eenvoudige opdracht. De capaciteit moet vastgelegd worden vóór de start van de inschrijvingen. Dat is een statisch gegeven. Dat geldt echter minder voor het vastleggen van het aantal vrije plaatsen voor het volgende schooljaar. De school moet een inschatting maken, onder meer op basis van haar ervaring over het aantal leerlingen dat zal blijven zitten of dat zal vertrekken. Als er een plaats vrijkomt, moet de school die vrijgeven aan de eerste geweigerde leerling, de eerste leerling die zich aanbiedt of de leerling die een ticket heeft voor de inschrijving voor het volgende jaar. Het moment waarop die plaats vrijkomt, bepaalt aan wie die plaats moet worden gegeven. Dit alles gebeurt binnen de context van de vaak voor scholen zeer hectische periode van inschrijvingen, en op basis van mondelinge of telefonische contacten met ouders, waarbij scholen er niet altijd toe komen om deze te registreren. Sommige bewegingen zijn dan ook moeilijk achteraf te reconstrueren. Dit in combinatie met tientallen regels leidde ertoe dat AgODi niet sluitend de vinger op de eventuele wonde kon leggen.

Een cruciaal element in de handhaving van het inschrijvingsrecht is de werking van de Commissie inzake Leerlingenrechten waarvan het secretariaat wordt verzorgd door AgODi. Ouders die het gevoel hebben dat hun inschrijvingsrecht niet werd gerespecteerd, kunnen daar een klacht indienen. Voor het formuleren van een dergelijke klacht is er echter een drempel op het relationele niveau. Soms is de relatie tussen de ouders en de school al dermate verzuurd dat de ouders niet meer voor die school kiezen. Dan is een eventuele klacht zonder voorwerp. Soms kiezen de ouders echt voor die school en vrezen ze dat het indienen van een klacht de

relatie zal hypothekeren. Vanuit het secretariaat preciseert mevrouw De Meerleer dat het eigenlijk niet gaat over een klacht tegen een school, maar om een klacht tegen een niet-gerealiseerde inschrijving. De drempel blijft echter bestaan. Dat betekent niet dat de Commissie inzake Leerlingenrechten of de regels moeten worden afgeschaft. Men moet echter afwegen welke regels echt cruciaal zijn en hoe deze sluitend kunnen worden gemaakt in termen van opvolging en handhaving.

4. Vragen en bemerkingen van de heer Jo De Ro

De heer *Jo De Ro* heeft een aantal vragen voor mevrouw De Meerleer. Krijgen de LOP's automatisch informatie van AgODi, bijvoorbeeld over leerlingenstromen binnen de gemeentegrenzen en over gemeentegrenzen heen, of gebeurt dat alleen op vraag van de LOP's? Is de vraag van kleinere LOP's naar een centraal aanmeldingssysteem onderzocht naar aanleiding van de evaluatie? Het zou logisch zijn dat er wordt gecontroleerd of alle scholen wel de regels volgen die werden vastgelegd door het decreet en door het LOP. Moet de inspectie dat aanpakken? Lost de bemiddeling op het lokale niveau veel klachten op, of komen de meeste vragen toch terecht bij de Commissie inzake Leerlingenrechten?

Mevrouw Smeyers sprak in haar presentatie over de communicatie over de vrije plaatsen, een verplichting die werd ingevoerd bij de laatste aanpassingen aan het decreet. Op dit ogenblik zijn ouders echter hopeloos op zoek naar die informatie. De scholen hangen die informatie uit aan de schoolpoort of publiceren ze op de eigen website. De website van het LOP is echter onoverzichtelijk. Zijn er plannen om die informatie toegankelijker te maken? Kan men die informatie aanbieden op de website van het departement dat een overzicht geeft van het hele onderwijsaanbod? Of is dat onmogelijk omwille van technische of financiële problemen?

Mevrouw Smeyers had het over de aanmeldingsprocedure en over de haalbaarheid van een centraal ondersteund aanmeldingssysteem. Is dat gebleken uit de evaluatie of is dat aangebracht door de experts?

Voor de heer Meeus heeft hij een aantal vragen over de campusvoorrang. Stel dat de campusvoorrang zou weerhouden zijn door het LOP in Gent, en de mensen aanvaarden de consequentie en bieden zich massaal aan bij de onthaalklas van die school. Dan zouden de campusscholen zeker te maken krijgen met capaciteitsproblemen. Hoe wil de heer Meeus dan de toegang regelen? Alle ouders zullen het pedagogisch project onderschrijven. Gezien het belang van het criterium afstand, zal de heer Meeus in dat geval betreuren dat hij niet binnenraakt in de school zonder te verhuizen. Het LOP Gent heeft niet gekozen voor campusvoorrang. De voorzitter toonde een lijst van mensen die deze politiek onderschrijven. Deze beslissing is een gevolg van de autonomie van het lokale niveau. De heer Meeus pleit ook voor autonomie, maar dan voor autonomie van de school. De visie van de heer Meeus botst dus met die van de mensen die deze politiek onderschrijven.

5. Vragen en bemerkingen van de heer Jos De Meyer

De heer *Jos De Meyer* stelt een vraag over duidelijkheid, eenvoud en stabiliteit. Moet men het hele systeem van bovenaf regelen of moet men zich beperken tot het vaststellen van een aantal principes die op lokaal niveau kunnen worden ingevuld?

6. Vragen en bemerkingen van de heer Koen Daniëls

De heer *Koen Daniëls* vindt het goed dat parlementsleden geregeld worden geconfronteerd met de pragmatische en menselijke kant van de decreetgeving. Bepaalde sprekers pleiten voor een sociale mix en voor dubbele contingentering. Het LOP krijgt de opdracht om dat te realiseren. Hij wil weten of het LOP zelf een goede veruitwendiging is van de dubbele contingentering en van de sociale

mix. Hij wil ook meer duidelijkheid over de opmerking dat het departement een gemengde feedback heeft gekregen over de campusvoorrang. Naar aanleiding van de opmerking over de aandachtspunten van de experts, vraagt hij zich af welke experts het departement nog heeft gevonden die niet in deze commissie aan het woord gekomen zijn. Welke experts werden er geconsulteerd en welke niet? Waarom werden bepaalde experts niet geconsulteerd?

7. Antwoorden van de heer Stefan Meeus

De heer *Stefan Meeus* denkt niet dat het installeren van een campusvoorrang tussen basisonderwijs en middelbaar onderwijs de toestroom naar de kleuterklas sterk zou verhogen. Veel mensen kiezen namelijk voor een school in de eigen buurt en houden bij die keuze geen rekening met de latere schoolloopbaan van hun kinderen. Hij kan zich niet uitspreken over de manier waarop dat moet worden geregeld. Hij heeft geen mandaat om daarover iets te zeggen. Hij is hier om te spreken over de campusvoorrang.

In Gent hebben het LOP basisonderwijs en het LOP secundair onderwijs zich gekant tegen het principe van de campusvoorrang. Hij beschikt over het voorbereidende document van de leden van de coördinatievergadering van het LOP Gent over de campusvoorrang. Daarin gaat het onder meer over de campusvoorrang voor het buitengewoon onderwijs. Daarbij wordt opgemerkt dat de zwaar autistische kinderen die al van op jonge leeftijd op dezelfde campus naar school gaan en thuiskomen in een mpi misschien hun leefwereld kunnen verruimen door op een andere plaats naar school te gaan. Deze opmerking lijkt hem echt kort door de bocht. Dat doet hem twijfelen aan de ernst van de mensen binnen het LOP. Binnen het LOP stemmen de scholen natuurlijk voor hun eigen belang en niet voor het algemeen belang. De basisscholen van de randgemeenten zullen allicht vrezen dat de ouders kiezen voor de campusscholen en dat zullen ze niet goedkeuren. Het LOP is geen representatief orgaan.

Het zou goed zijn om algemene principes vast te leggen. Dan kan men aan de scholen de ruimte geven om die in te vullen. Als men dat overlaat aan de steden en gemeenten, dan blijft het probleem in Gent bestaan. Dan zullen er nog altijd verschillen zijn naargelang de politieke meerderheid die de gemeente bestuurt.

8. Antwoorden van mevrouw Marieke Smeyers

Mevrouw *Marieke Smeyers* benadrukt dat de administratie verkiest om zelf geen expliciete standpunten in te nemen. Ze dient immers de nodige neutraliteit aan de dag te leggen. Daarom zal ze antwoorden met de overwegingen die in het kader van de evaluatie aan bod gekomen zijn. De stakeholders hebben om uiteenlopende redenen gevraagd naar een centraal ondersteund platform. Scholen die omwille van capaciteitsdruk vrezen voor kampeertoestanden, vragen verschillende vormen van ondersteuning. Soms vinden ze die binnen de onderwijskoepels. Scholen die geconfronteerd worden met een overloop uit de grootsteden, vragen inhoudelijke ondersteuning bij het maken van keuzes en technische ondersteuning bij het hanteren van een aanmeldingsregister. Er zijn ook financiële bezorgdheden. Bij de grote centrale aanmelders worden de kosten in de praktijk gedragen door de lokale besturen. Die signaleren echter wel dat de kosten hoog oplopen, onder meer door de frequente aanpassingen. Als de aanmeldingsprocedure verplicht is, is er een beperkte tegemoetkoming, maar die dekt niet alle kosten. De druk op de scholen om te starten met een aanmeldingsprocedure neemt echter toe. Daardoor groeit ook de vraag naar een goede ondersteuning en naar het ter beschikking stellen van een platform. Als men kiest voor een centraal aanmeldingsregister voor heel Vlaanderen, dan moeten de verschillende ordeningscriteria worden geïntegreerd. Dan wordt het systeem misschien te zwaar voor individuele aanmeldende scholen die gewoon willen dat de school een buurtschool kan blijven.

In LOP-gebied is het verplicht om de vrije plaatsen mee te delen aan het LOP dat de communicatie voor de scholen op zich neemt. Buiten de LOP-gebieden is de situatie anders. In het kader van de evaluatie werd gevraagd een link te leggen met Discimus, zodat de capaciteiten via Discimus zouden kunnen worden gecommuniceerd. Mogelijks zouden hierin ook de vrije plaatsen kunnen worden gecommuniceerd. De verplichting om vrije plaatsen te communiceren is echter pas in OD XXIV ingeschreven, dus die vraag was niet aan de orde tijdens de evaluatie. De beslissing om de capaciteiten en de vrije plaatsen op te nemen in Discimus zou een belangrijke financiële impact hebben.

Het uitwerken van een complexe regelgeving is nooit een doelstelling op zich geweest. Het is het gevolg van beslissingen in wijzigende contexten. Men moet beslissen of de keuzes centraal dan wel lokaal moeten worden gemaakt. Vandaag moeten er knopen worden doorgehakt omdat er meer kandidaten zijn dan plaatsen. Als de autonomie verschuift naar het lokale niveau, dan zullen diezelfde knopen op dat niveau moeten worden doorgehakt. De vraag naar lokale autonomie heeft ook geleid tot een grotere complexiteit. Scholen die uit de regelgeving niet duidelijk kunnen afleiden wat ze moeten doen, vragen opnieuw aan de overheid om meer duidelijkheid.

Een duidelijke vraag of tendens vanuit het perspectief van het inschrijvingsrecht is een verschuiving van het onderscheid tussen LOP- en niet-LOP-gebied naar een onderscheid tussen regio's met en zonder capaciteitsproblematiek of eventueel zelfs naar een onderscheid tussen scholen met en zonder een aanmeldingsprocedure. Ze ziet in die evolutie een mogelijkheid tot vereenvoudiging en verduidelijking.

Iedereen heeft begrip voor de vraag van ouders die voordeel hebben bij een campusvoorrang. Als men redeneert vanuit het recht van alle ouders, dan neigt men naar het afwijzen van de campusvoorrang. Het komt erop aan een evenwicht te zoeken tussen het recht van inschrijving van de kinderen uit de basisschool en het recht op inschrijving van de kinderen uit alle andere basisscholen.

Het was de bedoeling om experts te bevragen die de verschillende invalshoeken kunnen belichten. Voor de juridische invalshoek werd de heer Stefan Sottiaux bevraagd, een grondwetspecialist, en de heer Ludo Veny, voorzitter van de Commissie inzake Leerlingenrechten. Voor de sociologische invalshoek was er een gesprek met de heer Dirk Jacobs en mevrouw Bieke De Fraine. Itinera zal het inschrijvingsrecht bekijken vanuit een economische invalshoek. Er zijn ook gesprekken gepland met mevrouw Estelle Cantillon. Verder zijn er contacten met een aantal experts die het inschrijvingsrecht vanuit een pedagogische invalshoek kunnen belichten. Zij hebben echter hun medewerking nog niet bevestigd. De commissie zal in elk geval een samenvatting krijgen van de aandachtspunten van de experts.

9. Antwoorden van mevrouw Sara De Meerleer

Mevrouw *Sara De Meerleer* zegt dat AgODi zorgt voor de inhoudelijke ondersteuning van de LOP's, bijvoorbeeld bij de implementatie van de regelgeving en bij de opmaak van de omgevingsanalyse. Bepaalde gegevens worden standaard aangeleverd, bijvoorbeeld de relatieve aanwezigheden, de profielen van de leerlingen en de leerlingenstromen. Andere gegevens worden enkel op vraag aangeleverd. De LOP's en hun vragen naar cijfermatige ondersteuning zijn onderling sterk verschillend.

De samenstelling van de LOP's is geregeld door het GOK-decreet van 2002. Aanvankelijk was de ruimte om lokale vertegenwoordigers te coöpteren beperkt tot twee, maar nu kan men tot tien lokale vertegenwoordigers coöpteren. De wijze

waarop die mandaten worden ingevuld, verschilt sterk van het ene LOP tot het andere.

De LOP's hebben ook een bemiddelingsopdracht. Ze kan geen cijfers geven over het aantal bemiddelingsopdrachten dat de LOP's opgenomen hebben en over de resultaten daarvan. Ze weet wel dat de Commissie inzake Leerlingenrechten de voorbije jaren iets meer dan duizend klachten heeft behandeld. Ze is ervan overtuigd dat er nog veel meer vragen tot bemiddeling zijn gesteld op het lokale vlak. Binnen de bemiddeling kan men ook het onderscheid maken tussen de informele vragen naar bemiddeling en de formele samenkomsten van de bemiddelingscel.

De klachtenprocedure bij de Commissie inzake Leerlingenrechten is het sluitstuk van het handhavingsbeleid. AgODi heeft al meermaals onderzoeksdaden gesteld in opdracht van de Commissie voor Leerlingenrechten. Daarbij werd het inschrijvingsregister verder onderzocht. Enkel als een klacht een duidelijk voorwerp heeft, kan men reconstrueren wat de impact is van de beslissing die de school genomen heeft ten aanzien van het recht op inschrijving van de betrokken leerling. Men moet ook kunnen aangeven of de regels van het inschrijvingsrecht bij die beslissing werden gerespecteerd.

Mevrouw *Kathleen Krekels* weet dat het de bedoeling is om het Inschrijvingsdecreet te vereenvoudigen en om de keuzevrijheid van de ouders te garanderen. Na de diverse hoorzittingen begint ze echter te vrezen dat een vereenvoudiging niet zo gemakkelijk is. Van de sprekers wil ze vernemen of bepaalde elementen van het inschrijvingsrecht gewoon kunnen worden geschrapt. Misschien kan dat de taak van de politici vergemakkelijken.

Mevrouw *Sara De Meerleer* vindt dat de samenleving moet nadenken over wat ze echt belangrijk vindt, wat er dus centraal moet worden geregeld en hoe men dit sluitend kan maken. In het decreet hoeft men daarom niet vast te leggen hoe men dat wil regelen.

Mevrouw *Marieke Smeyers* voegt daaraan toe dat het niet zo gemakkelijk is om bepaalde elementen te schrappen. Voor het realiseren van een vereenvoudigd inschrijvingsrecht met een maximale vrije schoolkeuze kan men misschien beter opnieuw van nul beginnen.

Mevrouw *Kathleen Helsen*, voorzitter, dankt de sprekers voor hun boeiende toelichtingen.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Koen DANIËLS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AgODi	Agentschap voor Onderwijsdiensten
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
GOK	gelijke onderwijskansen
LOP	lokaal overlegplatform
mpi	medisch-pedagogisch instituut
OD XXIV	Onderwijsdecreet XXIV
oetc	onderwijs in eigen taal en cultuur